

Өмірді сақтандыру нарығына шолу

ҚАЗАҚСТАН ҚАРЖЫГЕРЛЕР ҚАУЫМДАСТЫҒЫ

АССОЦИАЦИЯ ФИНАНСИСТОВ КАЗАХСТАНА

2026 жылдың 9 айының нәтижесі

Кезеңнің негізгі үрдістері

- 2026 жылғы қаңтар–қыркүйек айларында ӨСК секторы өсу қарқынын айтарлықтай жеделдетті: активтер 36,1%-ға артып, ₸3,1 трлн-ға жетті, ал олардың сақтандыру нарығының жиынтық активтеріндегі үлесі 57%-дан 64%-ға дейін өсті. Нәтижесінде, сақтандыру сектордың кеңеюіне негізгі үлесті қосқан дәл осы ӨСК болып отыр.
- Зейнетақы жинақтарының ең төменгі жеткіліктілік шектері көтерілгеннен кейін зейнетақы аннуитеттеріне қаражаттың күрт ағылуы өсімнің басты көзі болды. БЖЗҚ-дан сақтандыру ұйымдарына аударымдар көлемі 109,7%-ға өсіп, ₸564,4 млрд теңгені құрады, бұл ретте негізгі өсім III тоқсанға тиесілі (₸271,6 млрд).
- Осы жағдай аясында ӨСК сыйлықақылары бірінші жартыжылдықтың қорытындысы бойынша 30%-дық өсімнен кейін 52,1%-ға артып, ₸1,2 трлн-ға жетті. Негізгі драйвер аннуитеттік сақтандыру болды, ол бойынша сыйлықақылар 130,5%-ға өсіп, ₸757,6 млрд-ты құрады.
- Нәтижесінде, ӨСК сыйлықақылар құрылымындағы аннуитеттердің үлесі 43,3%-дан 65,6%-ға дейін өсті. III тоқсанда бұл бағыт бойынша сыйлықақылар көлемі бір жыл бұрынғы ₸139,8 млрд-пен салыстырғанда ₸391,8 млрд-қа жетті, бұл зейнетақы жинақтарын алудың жаңа шарттарының сектор динамикасына айтарлықтай әсер еткенін растайды.
- Сонымен қатар жұмыспен қамтудың артуы (2026 жылдың 6 айында +121 мың) және ірі инфрақұрылымдық жобалардың іске асырылуы аясында жұмысшыларды жазатайым оқиғалардан сақтандыру бойынша сыйлықақылардың айтарлықтай өсуі байқалды (+52,0%, ₸168,6 млрд-қа дейін).
- Өмірді сақтандыру (₸224,5 млрд-тан ₸183,3 млрд-қа дейін) және жазатайым оқиғалардан сақтандыру (₸84,0 млрд-тан ₸13,5 млрд-қа дейін) сыйлықақылары айтарлықтай қысқарды, олардың бір бөлігі бұрын бөлшек саудадағы кредиттеумен байланысты өнімдер есебінен қалыптасқан болатын.
- Осылайша несиелендірумен байланысты өнімдердің сыйлықақылар динамикасына қосқан үлесі төмендеуін жалғастыруда, ал негізгі өсімді зейнетақы және басқа да ұзақ мерзімді өнімдер қамтамасыз етіп отыр.
- Келіп түскен қаражаттың едәуір бөлігі бағалы қағаздарға бағытталды: олардың көлемі ₸565,0 млрд-қа немесе 30,5%-ға өсіп, ₸2,4 трлн-ға жетті, бұл ӨСК-нің институционалдық инвестор ретіндегі және экономика мен қаржы нарығын ұзақ мерзімді қаржыландыру көзі ретіндегі рөлін күшейте түседі.
- Сонымен бірге амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын құралдарға салымдар барынша айтарлықтай өсті (+₸343,2 млрд), бұл ұзақ мерзімді кезеңде кірістілікті тіркеуге мүмкіндік береді және ӨСК міндеттемелерінің ұзақ мерзімді сипатына сәйкес келеді.
- Сондай-ақ, ақша қаражаттары мен салымдар (+₸132,2 млрд), сондай-ақ кері РЕПО операциялары (+₸38,5 млрд) өсті. Бұл инвестициялық портфельдің қарқынды кеңеюі жағдайында жаңа түсімдердің едәуір көлемін орналастыру және өтімділікті қолдау қажеттілігін көрсетеді.
- Сақтандыру міндеттемелері активтерге қарағанда жылдамырақ өсті (+40,4%). Негізгі өсім ақша ағындарын күтудің ең жақсы бағалауына (+38,3% немесе ₸400,5 млрд) және шартта көзделген қызметтер үшін маржаға (+51,9% немесе ₸123,1 млрд) тиесілі болды, бұл ұзақ мерзімді аннуитеттік портфельдің қарқынды кеңеюіне сәйкес келеді.
- Сақтандыру төлемдері 92,2%-ға өсіп, ₸197,3 млрд-қа жетті. Олардың өсімінің шамамен 90%-ы аннуитетік сақтандыруға тиесілі болды, бұл бұрын қалыптасқан ұзақ мерзімді портфельдің біртіндеп пісіп-жетілуін және төлем сатысына өткен шарттар санының ұлғайғанын көрсетеді.
- Төлемдердің өсуі олардың санының (+34,2%) да, орташа мөлшерінің де (+43,2%, ₸248 мыңға дейін) ұлғайуымен қатар жүрді. Мұндай динамика кеңейіп келе жатқан аннуитеттік портфель үшін заңды және бұл қазірдің өзінде қызмет көрсету фазасында тұрған міндеттер көлемінің біртіндеп артқанын білдіреді.
- ӨСК таза пайдасы сақтандыру қызметінен түсетін кірістердің өсуіне қарамастан (+4,6%), 6,8%-ға төмендеп, ₸164,0 млрд болды. Шығыстар едәуір жылдам өсті (+36,5%), бұл негізінен ұзақ мерзімді портфельдің кеңеюі мен пісіп-жетілуіне қарай арта түсетін сақтандыру төлемдері бойынша таза шығыстар мен сақтандыру бойынша қаржылық шығыстардың өсуі есебінен болды.
- Сонымен қатар инвестициялық қызмет қаржылық нәтижеге қолдау көрсетуді жалғастырды: басқарудағы активтер көлемінің ұлғаюы аясында инвестициялық кірістер ₸151,7 млрд-тан ₸220,0 млрд-қа дейін өсті (+45,0%).

АКТИВТЕР

₸ 3052,3 млрд

▲ 36,1%

САҚТАНДЫРУ РЕЗЕРВТЕРІ

₸ 2513,1 млрд

▲ 41,2%

МЕНШІКТІ КАПИТАЛ

₸ 332,6 млрд

▼ 6,4%

ТАЗА ПАЙДА (ҚЕХС 17)

₸ 164,0 млрд

▼ 6,8%

САҚТАНДЫРУ СЫЙЛЫҚАҚЫЛАРЫ

₸ 1154,5 млрд

▲ 52,1%

ТАЗА САҚТАНДЫРУ СЫЙЛЫҚАҚЫЛАРЫ

₸ 1096,4 млрд

▲ 46,7%

САҚТАНДЫРУ ТӨЛЕМДЕРІ

₸ 197,3 млрд

▲ 92,2%

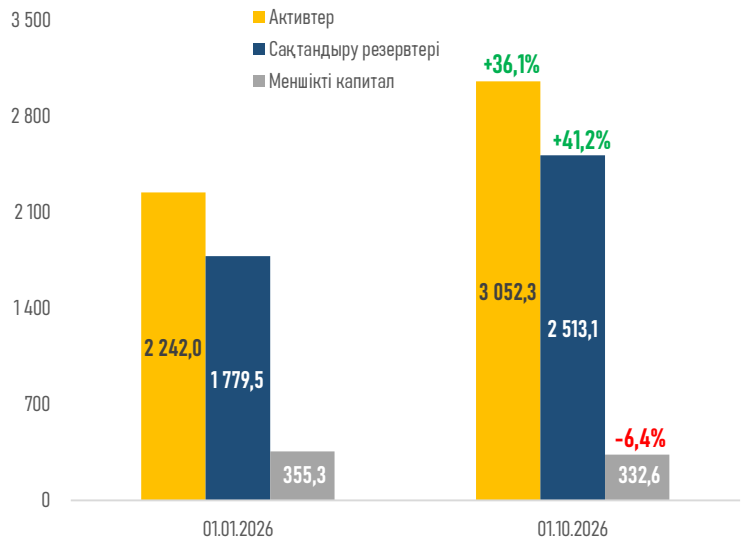
ТАЗА САҚТАНДЫРУ ТӨЛЕМДЕРІ

₸ 191,1 млрд

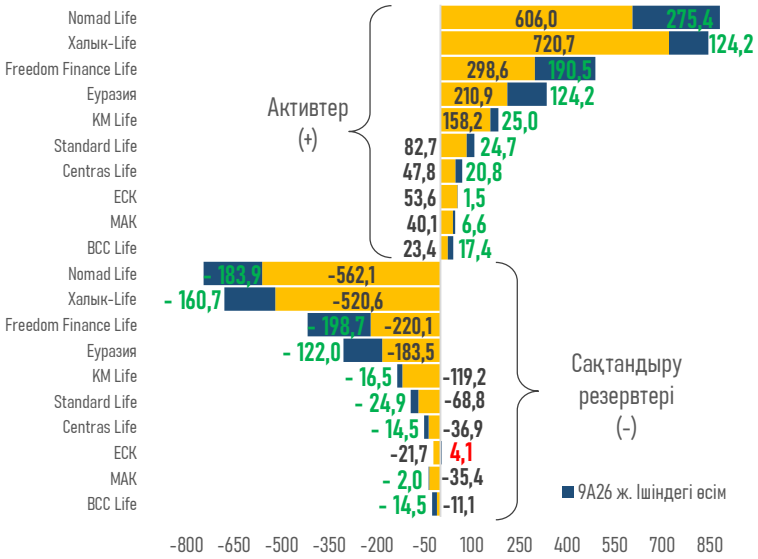
▲ 90,3%

Сектордың баланстық (реттеушілік) көрсеткіштері

Сектордың жиынтық көрсеткіштері, млрд теңге

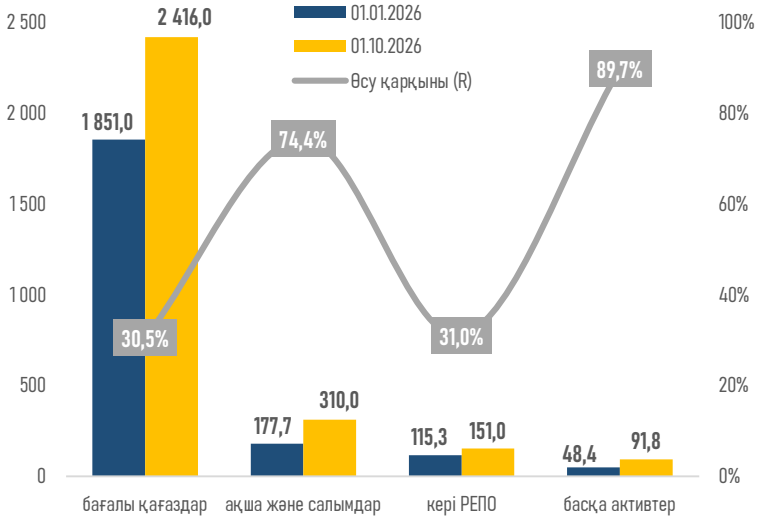

Сақтандыру компаниялары бөлінісіндегі көрсеткіштер, млрд теңге

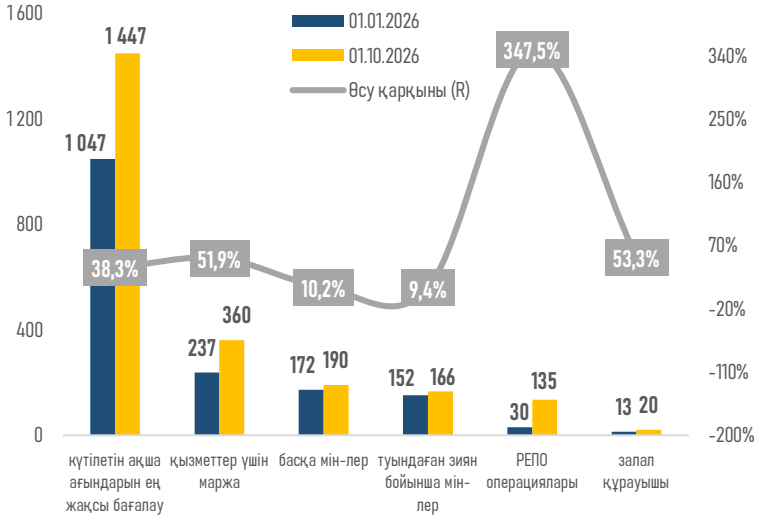

Сектордың активтері мен міндеттемелерінің құрылымы

Сектор активтерінің құрылымы, млрд теңге

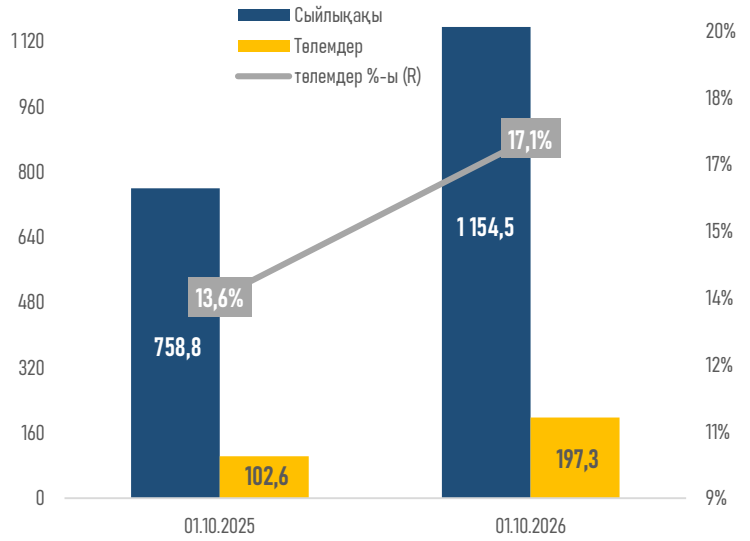

Сектор міндеттемелерінің құрылымы, млрд теңге

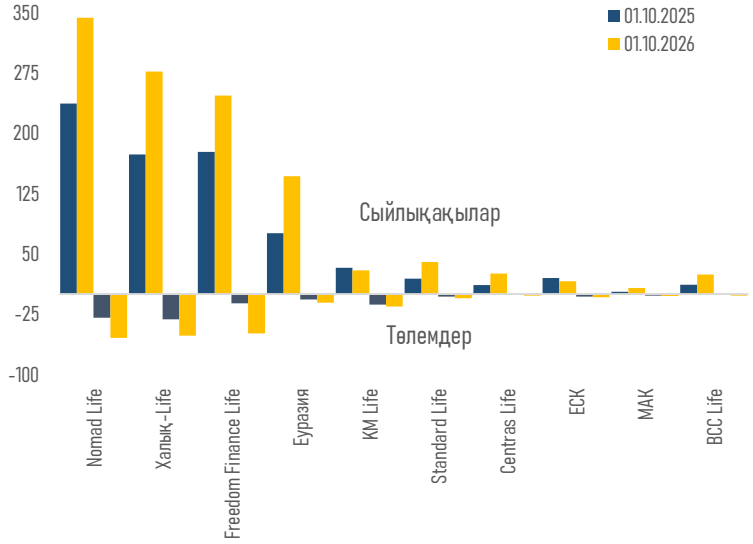

Төлемдердің сыйақыларға қатынасы

Төлемдердің сыйлықақыларға қатынасы, млрд теңге

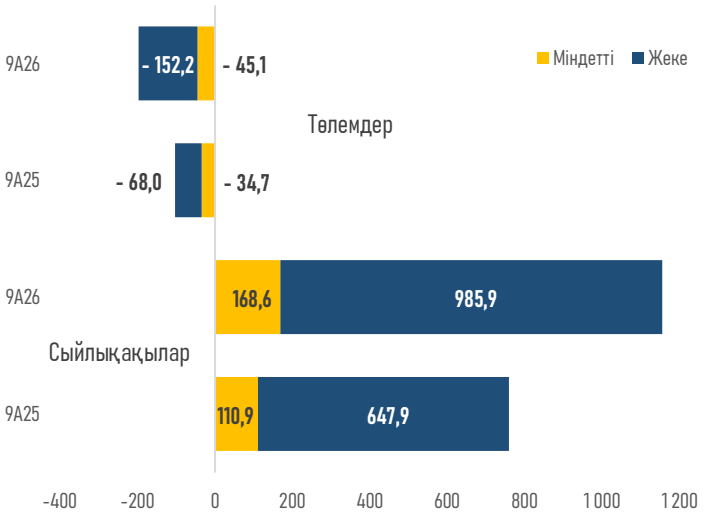

Сақтандыру компаниялары бөлінісінде, млрд теңге

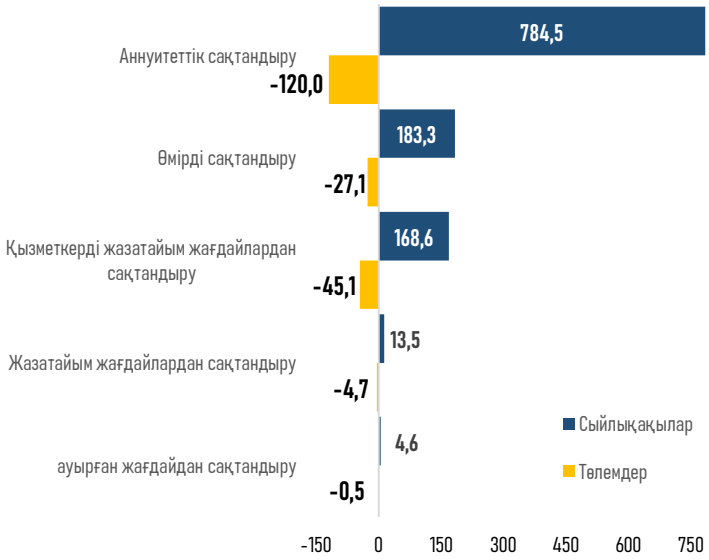

Сыйлықақылар мен төлемдер

Сақтандыру кластары бойынша, млрд теңге

9A26 ж. сыйлықақы мен төлемнің нысаналы мақсаты

Өмірді сақтандыру нарығының кірістері мен шығыстары

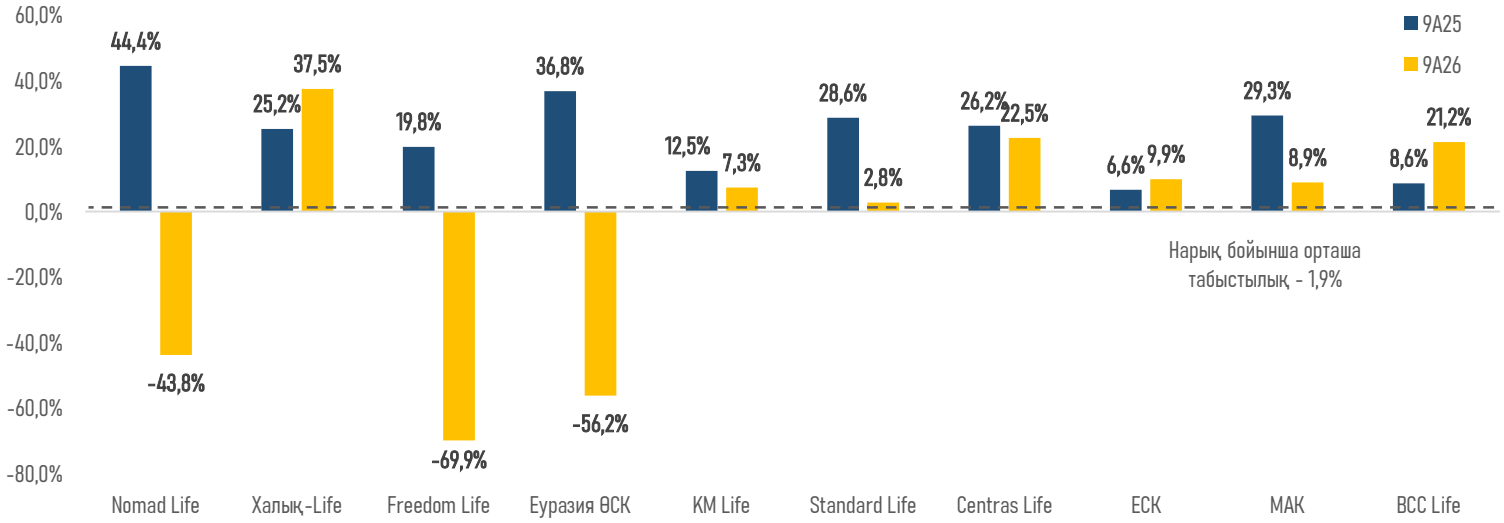
9А26 ж. үшін кірістер мен шығыстардың құрылымы, %

Таза пайда, млрд теңге

Капиталдың орташа өлшенген кірістілігі (RoE)

Кезеңнің қысқаша қорытындысы

2026 жылдың қаңтар — қыркүйек айларының қорытындысы бойынша ӨСК сақтандыру секторындағы ең жоғары өсім қарқынын сақтап қалды. Активтер 36,1%-ға өсіп, ₸3,1 трлн-ға жетті, ал олардың сақтандыру нарығының жиынтық активтеріндегі үлесі 64%-ға дейін өсті. Бұл қарқынның жеделдеуіне негізгі үлесті зейнетақы аннуитеттері қосты, оларға деген сұраныс зейнетақы жинақтарының ең төменгі жеткіліктілік шектері өзгергеннен кейін күрт өсті.

Нәтижесінде сыйлықақылар құрылымы аннуитеттердің пайдасына айтарлықтай ауысты. Олардың үлесі бір жыл бұрынғы 43,3%-бен салыстырғанда 65,6%-ға дейін өсті, ал бөлшек саудадағы кредиттеумен байланысты өнімдердің рөлі төмендеуін жалғастырды. Бұл ӨСК-ні несие цикліне тәуелсіз ете түседі, бірақ сонымен бірге зейнетақы арнасының сектор динамикасына әсерін күшейтеді.

Қаражаттың жылдам келіп түсуі ӨСК-нің инвестициялық рөлін күшейтті. Жаңа түсімдердің едәуір бөлігі бағалы қағаздарға бағытталуда, бұл ұзақ мерзімді қаржы құралдарына деген сұранысты қолдайды және өмірді сақтандыру компанияларының институционалдық инвесторлар ретіндегі рөлін нығайта түседі.

Сонымен қатар бизнес ауқымының өсуі әзірге қаржылық нәтижелердің оған сай динамикасымен қатар жүріп жатқан жоқ. ӨСК жиынтық таза пайдасы 6,8%-ға төмендеп, ₸164 млрд-ты құрады, өйткені ұзақ мерзімді портфельдің кеңеюі мен пісіп-жетілуі аясында олардың шығыстары кірістеріне қарағанда жылдамырақ өсті. Бұл жағдайда төлемдер мен сақтандыру бойынша қаржылық шығыстардың өсуі негізінен бұрын қалыптасқан міндеттемелерге қызмет көрсетуді көрсетеді.

ӨСК-нің одан арғы динамикасы жаңа зейнетақы жинақтарының түсіне ғана емес, сондай-ақ активтерді орналастыру мен ұзақ мерзімді міндеттемелерді басқару тиімділігіне де байланысты болуы мүмкін. Зейнетақы аннуитеттері бойынша сатып алу сомасын есептеудің жаңа тәртібі қосымша фактор болады. Инвестициялық кірісті болашақ төлемдерге арналған қаражат құрамында сақтау өнімнің зейнетақылық функциясын қолдайды, бірақ сақтандырушыны ауыстырған кезде біржолғы төлемге бағытталған клиенттер үшін оның тартымдылығын біршама төмендетуі мүмкін.

© Қазақстан қаржыгерлерінің қауымдастығы, 2026

ҚҚҚ талдау орталығы валюталық, қордық, тауар нарықтарындағы экономикалық ахуалдың әр түрлі кезеңділігіне экономикалық шолулар, KASE эмитенттеріне, ҚР Ұлттық Банкінің, ҚР Ұлттық экономика министрлігінің, ҚР Қаржы министрлігінің, Мемлекеттік кірістер комитетінің статистикалық деректеріне, сондай-ақ елдегі ағымдағы экономикалық жағдайға әсер ететін өзге де оқиғаларға талдау дайындайды. ҚҚҚ талдау орталығының материалдарымен ҚҚҚ сайтында танысуға болады.